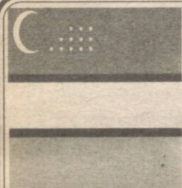

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил сентябр

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚҲИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ — Баҳоси эркин нарҳда

*Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қарорига биноан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов «Мустақиллик» ордени билан мукофотланди.

*Мустақиллик байрами арафасида

Ўзбекистон Республикасининг яна бир олий нишони — «Буюк хизматлари учун» ордени таъсис этилди ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Халқаро Олимпия Қўмитаси президенти маркиз Хуан Антонио Самаранчани ана шу орден билан тақдирлаш тўғрисидаги фармонга имзо чекди.

*Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан қадимий Самарқанд ва Шаҳрисабз шаҳарлари «Амир Темур» ордени билан мукофотланди.

*Тошкентдаги «Юнусобод» теннис мажмуасида Ўзбекистон Республикаси Президенти кубоги учун анъанавий Халқаро теннис турнири давом этмоқда. Учинчи марта ўтказилаётган ўшбу мусобақага ун-

лаб таниқли теннисчилар ташриф бўуришган.

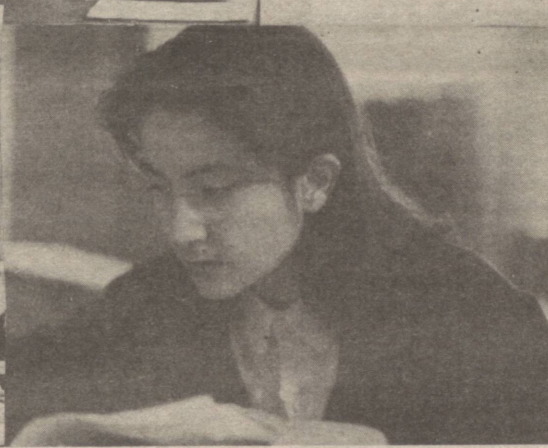
*Сирдарё вилоятида Жанубий Кореянинг «ДЭУ телеком» фирмаси билан ҳамкорликда барпо этилган халқаро электрон рақамли станция иш бошлади. Вилоятнинг Гулистон, Янгийер, Сирдарё, Бахт ва Ширин шаҳарлари янги алоқа тизимига уланди.

*Марғилон шаҳрида «Бахт уйи» биноси фойдаланишга топширилди. Шуниси диққатга сазоворки, тантанали маросимлар ўтказишга мулкжалланган ўшбу ҳашаматли сарой Фарғона водийсида ўз саховати билан донг таратган тadbirkor Анваржон Мирзаевнинг шахсий маблагги ҳисобига бунёд этилди.

*«Жиззахулгуржибиржасавдо» компанияси ташаббуси билан ташкил этилган қурилиш ашёлари бозори харидорлар билан гавжум бўлмоқда. Сабаби, бозордан қурилишда асқотадиган 100 дан ортиқ турдаги маҳсулотларни харид қилиш мумкин.

*Тошкент туманида фаолият юритаётган «Меридиан А» корхонасида «Истиқлол» деб номланган тиббий маъданли сув ишлаб чиқарила бошланди. У таркиби жиҳатидан «Тошкент» минерал сувидан асло қолишмайди, ҳатто айрим жихатлари билан устунликларга ҳам эга.

ЎзА ва республика матбуоти хабарлари асосида тайёрланди

**Маърифатли
элнинг келажаги
порлоқ**

**2 сентябр куни республикаимиз
мактабу илм даргоҳларида янги ўқув
йили — Мустақиллик дарси билан
бошланди**

АВЛОДЛАР УЧРАШУВИ

Айни кунларда жойларда истиқлолнинг 5 йиллик тўйига бағишланган тadbirkorлар кўтаринки бир руҳда ўтмоқда. Кун кеча Тошкент шаҳар, Акмал Икромов туманидаги «Чевар» акционерлик бирлашмасида Республика хотин-қизлар қўмитасининг ташаббуси билан «Авлодлар учрашуви» деб номланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Маълумки, мустақиллик байрами муносабати билан аёлларимиздан бир қанчаси ҳукуматимизнинг мукофотлари билан тақдирланишганди. Тadbirkorда ана шу мукофотланганларнинг айримлари билан учрашув бўлди.

Қизғин ўтган бу учрашувда Республика Бош вазирининг ўринбосари, Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитасининг раиси Дилбар Гуломова иштирок этиб, мукофотланганларни, қолаверса, «Чевар» акционерлик бирлашмасининг илғор аёлларини хотин-қизлар қўмитасининг совғалари билан тақдирлади.

Ўз мухбиримиз

АКЦИЯ
ИҚТИСОД
ТАЯНЧИ!

MILLY INVESTICIYA FONDI
MILLIY INVESTICIYA FONDI

Тел: 363084
Тел/Факс: 343176

Муҳбиримиз Муҳаммад Собир Айтимов Қорақалпоғистон Республикаси хотин-қизлар қўмитаси уюштирган «Оила ва маҳалла» семинари қатнашчиларининг айримлари билан суҳбатда бўлиб, уларнинг таас-суротларини қозоғга туширди. Қуйида ана шу фикр-мулоҳазалар билан танишасиз.

— Оиланинг ўзи бир кичик мамлакатдир. Ҳаммамизга маълумки, ҳар бир мамлакатнинг ўз ички ва ташқи сиёсати, иқтисоди бўлади, — дейди биз билан суҳбатда Қораўзак тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси Богдагул Абдунамидова. — Оилада ҳам худди шундай. Шунинг учун ҳам оилани туғри бошқариш, бамаслаҳат иш юритиш, тежамкор бўлиш, оила сири ва обрусини сақлаш, садоқатли, ор-номусли, вафол бўлиш ҳар бир оила бекасининг асосий вазифасидир.

Туманимиздаги мавжуд олти минг оилада 41 мингдан зиёдроқ аҳоли истиқомат қилади. Уларнинг 53 фоизи хотин-қизлардан иборат бўлиб, улар 56 та бошланғич хотин-қизлар ташкилотларига бирлашган. 19123 нафар ишга яроқли хотин-қизларнинг асосий қисми халқ ҳўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилмоқда. Айни пайтда туманимизда 64 та хусусий, 20 га яқин кичик ва урта корхоналарга хотин-қизлар раҳбарлик қилмоқда.

Туман хотин-қизлар қўмитасининг ташаббуси билан «Ота-онани қадрланг», «Қайнона — ҳам Она», «Келинчақ», «Муҳаббат нима?», «Сабр-тоқатли, бардошли келин» сингари мавзуларда тез-тез суҳбатлар, мусиқий учрашувлар, баҳс ва мунозаралар ўтказиб турилади.

— Она алласи гўдакнинг рўйи дунёсини шакллантиради, аллага монанд оҳиста тебранган бешикнинг ҳаракати унинг соғлом ўсишини, куч-қувватини шакллантиради, — дейди Мўйноқ туман хотин-қизлар қўмитаси раиси Тўғижон Иброҳимова. — Буни ўз вақтида пайқаган юртбошимиз дунёда биринчи бўлиб «Соғлом авлод учун» жамгармасини тузиш тўғрисида Фармон чиқариб, шу номдаги олий нишонни таъсис этдилар. Дарҳақиқат, соғлом

онадангина соғ фарзанд дунёга келади. Бу деган сўз, бутун жамият соғлом, қудратли бўлади. Афсуски, Мўйноқ туманида янги туғилган 5180 нафар чақалоқнинг 116 нафари туғма мажруҳ бўлиб қолишди. Ҳаммамизга маълумки, Орол денгизи муаммоси бугунги кунда нафақат Ўзбекистоннинг, балки бутун дунёнинг муаммосига айланди. Шунга қарамай, одамлар тинмай меҳнат қилишмоқда, қийинчиликларни енгиб ўтишмоқда. Ма-

вожланган бўларди. Умуман, мен ушбу семинар-кенгашдан кўп нарса олдим.

— «Оила ва маҳалла» мавзуси ҳаммашагидек бугунги кунда ҳам ўз долзарблигини йўқотмай келаяпти, — дейди суҳбатимизни давом эттириб Элликқалъа тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси Қумрихон Каримбердиева. — Туманимизда 106 мингга яқин аҳоли яшайди. Шундан ярмидан кўпрогини хотин-қизлар ташкил этади. Туманда оилани мус-

хато қилмайман. Унда асосан оила ва маҳаллага тааллуқли барча долзарб масалалар кутарилди, мавжуд муаммоларнинг ечимини топишда маслаҳатлашиб олинди, тажрибалар уртоқлашилди. Айниқса, «Яхши сўз — жон озиғи», «Камтаринлик ва мулоимлик одобнинг боши», «Қаноатга барақа», «Меҳнатнинг тағи роҳат», «Уйланиш осон, оилага бош бўлиш қийин», «Пазандалик ва озодалик ўй бекасининг қадрини оширади» каби мавзулардаги суҳбатлар ниҳоятда қизиқарли ўтди ва қатнашчилар учун фойдадан ҳоли бўлмади. Ана шундай учрашувлар, кечалар, йигинлар ва қизлар баҳслари республикамизнинг ҳар бир вилоятида, туманида, барча меҳнат жамоалари ва маҳаллаларида тез-тез ва мунтазам ўтказиб турилса, оилаларда бўлиб турадиган ҳар хил кунгилсизликларнинг, ноҳушликларнинг, оила бузилиши ҳолатларининг олдини олишда кўп келиши шубҳасиздир.

Суҳбатдош:
Муҳаммад Собир АЙТИМОВ

Аёл — уй фариштаси

на бугун Элликқалъада ўз-ўзини турли сабзавотлар, полиз экинлари ва мева-чевалар билан таъминлаётган бир неча оилаларда бўлди, уларнинг ишлари билан танишдик. Минг афсуслар бўлсинки, туз устида битта қучат устириш, бирор нарса етиштириш гоҳда мушкул иш. Назаримда, профессор Жуманазар Борзобоевнинг Мексикадан олиб келган «Диктаклис» номли тузун емирадиган ва туз қучишининг олдини оладиган усимлигини зудлик билан қўпайтириш лозим.

— Озодалик, орасталик, тозаликни сақлаш ҳар бир оила аъзосининг, қолаверса, биринчи галда хонадон қўбасининг вазифасидир, — деб суҳбатимизга аралашди Тўртқул туман хотин-қизлар қўмитаси раиси Қумушой Холбоева. — «Мақтанган кишининг уйига бор», дейди халқимиз. Назаримда, бугунги семинар-кенгаш шу маънода жуда уринли ва фойдали бўлди. «Сарабий» фермерлар уюшмасига ташриф буюрганимизда биз қўрган хонадонларнинг орасталиги, деворларга осилган ҳар хил миллий мусиқа асбоблари, табиат қўшиқлари турли сюжетларда олинган фотосуратлар, ранг-баранг гуллар, сайроқи қўшлар жудаям манзур бўлди. Айниқса, ҳар бир хонадон бурчагидан жой олган тикучилик, каштачилик, тўқуучилик асбоблари диққатимизни тортди.

Агар мана шундай семинарлар тез-тез ўтказиб турилса, нуқсонларимиз тезда барҳам топган, ишларимиз янада ри-

таҳкамлаш, ҳимоя қилиш, оила бузилишларининг олдини олиш бўйича хотин-қизлар қўмитаси, никоҳи қайд этиш органлари, маҳаллалар ҳамкорликда самарали иш олиб боришмоқда. Ҳар ойда «Намунали маҳалла», «Ибратли оила», «Пазанда аёл», «Чевар қиз» сингари мавзуларда танлов ва баҳслар ўтказиб турилади. Ёрдамга муҳтож қариялар, ногиронлар ва боқувчисини йўқотган болаларни, аҳолининг ёрдамга муҳтож бошқа табақаларини ҳар доим ҳам моддий, ҳам маънавий қўллаб-қувватлаб туришда туман ҳокимлиги, ижтимоий таъминот бўлими, маҳаллалар, овуллар оқсоқоллари, соғлиқни сақлаш бўлимлари ва бошқа ташкилотлар бирдек фаол иштирок этишапти.

Туманимизда истиқомат қилаётган 104 нафар қарияга мактабларнинг укувчиларидан, маҳалла ва овуллар фаолларидан икки кишидан бириктириб қўйилган. Улар мунтазам равишда ана шу қарияларнинг ҳолидан хабар олиб туришади.

Ҳа, чинакам мустақиллик, истиқлол ва истиқбол қўвшининг заррин нурларидан баҳраманд бўлаётган серқувш республикамиздаги ҳар бир оила аъзоси бугунги кунда ҳам ижодкор, ҳам ижрочи, ҳам иқтисодчи, ҳам яратувчи, ҳам назоратчи, ҳам устоз, ҳам шоғирддир. Қорақалпоғистон хотин-қизлар қўмитаси ташаббуси билан ўтказилган ушбу семинар-кенгаш ҳар бир оила аъзоси ва маҳалла учун, хотин-қизлар қўмиталари фаоллари учун бениҳоят фойдали бўлди, десам

КЕЛАЖАК АВЛОД ОМОН БЎЛСА...

— Бахтимиз бутун бўлади, — дейди «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамгармаси Сурхондарё вилоят бўлими директори Тошмурод Қобилов. — Бошқа жабҳалар қанчалик ривож топмасин, агар оналар ва болалар саломатлиги масаласи биринчи уринга қўйилмас экан, жамиятнинг бир томони кемтиклигича қолаверади. Мамлакатимизда ана шу нарса чуқур ҳис қилинган ҳолда иш юритилаётганлиги хайрли бўлаяпти. Булимимиз қўшидаги тиббий-ижтимоий патронаж бригадаси хориждан келтирилган «Амбуланс» кумагида вилоятимизнинг Ўзун, Са-риосиё, Олтинсой, Бойсун, Бандихон, Жарқурғон, Ангор туманларида бўлиб, 1012 та оилани, яъни олти минг нафардан зиёд одамни тиббий куриқдан ўтказди. Бригада асосан кам таъминланган, ёрдамга муҳтож оилаларга эътибсони қаратаётди. Айниқса, оналар ва болалар саломатлигига алоҳида аҳамият берилмоқда. Бригада шифокорлари сафардаги тиббий куриқлар жараёнида муайян ҳулосаларга ҳам келишмоқда. Масалан, оналарда камқонлик, хотин-қизлар касалликлари, болаларда эса ошқозон-ичак, тиш, бўйрак, нафас йўллари, ўт касалликлари кўп учраётганлиги қайд этилди. Бу касалликлар юзасидан соғломлаштириш учун шифокорларга йўлланмалар берилди, иқтисодий но-чор оилаларга жамгарма бўлими томонидан даволанишга асқотадиган дори-дармонлар ажратилди. Бир йўла камхарж рўзгорларга кийим-кечаклар ҳам улашилмоқда. Масалан, шу яқинда 70 нафар болага 14 минг сўмлик кийим-кечак ва «Амбуланс» орқали 18 минг сўмлик бепул дори-дармон тарқатилди.

Дарвоқе, жамгарма бўлими вилоят халқ таълими бошқармаси билан ҳамкорликда «Соғломжон ва Полвонжон», «Йил тарбиячиси» вилоят куриқ-танловларини ҳам ўтказди. Голиблар, табиийки, қимматбаҳо совғалар билан тақдирланишди. Ана шу мақсадлар учун олти минг сўмдан ошқ пул сарфланди.

Бўлим Ватанимиз мустақиллигининг беш йиллиги арафасида 50 та оилага ўн минг сўмлик бепул дори-дармон ва ўн нафар ногирон болага кийим-кечаклар ҳадя қилдики, бундан баҳраманд бўлган рўзгорларда қанча хурсандчилик бўлди.

Маҳмуд АБУЛҲАЙЗ

Ёпирай! ЧЎМИЧ КИМИНГ КЎЛИДА?..

Сурхондарёдаги тегишли идораларнинг ҳодимлари текширишлар ўтказиб шунга ишонч ҳосил қилишдики, Республика-Президентининг 1994 йил августидagi фармонига асосан маҳалла қўмиталари томонидан моддий ёрдамга муҳтож оилаларга ажратилган маблағнинг яхшигина қисми гайркишоний равишда тарқатилган экан. Масалан, бу борада Олтинсой туманида анча «тажриба» тупланибди. Вазифа, мансабни суиистеъмол қилган ҳолда ўз хонадонига, қариндош-уруғларига «Ёрдам пули» бераётган маҳалла қўмиталари раисларини сафта тизсангиз, анча бўлади. Тумандаги бешта маҳаллада ни-зомга зид равишда ва ноқонуний расмийлаштирилган ҳўжатларга биноан 35 та оилага 28 минг 595 сум туланган. «Жобу» маҳалла қўмитаси раиси Ш. Дурмонов эса бошқалардан кура анча оилапарвар, қариндош-уруғларига ҳамаиётли эканлигини амалда исботлади. У етти нафар талабага 3435 сум, рафикаси Ойсоат Бойматовлага эса ўтган йилнинг январидан токи шу йилнинг апрелига қадар 4005 сумни моддий ёрдам тариқасида тақсимлади. Раис бундай ишларини янада «такомиллаштироқчи» эди-ю, лекан шу орада гап-сўз, ёзув-чизув кўпайиб, текширувчилар келиб қолишди.

Хуллас, чўмич кимнинг қўлида бўлса, агар Худо инсоф бермаса, етим-есирнинг, муҳтожларнинг ҳақидан ҳам қўрқмас экан.

Ўз муҳбиримиз

Оламда гап кўп

БЕРМУДНИНГ ЯНА БИР СИРИ

Эр-хотин Брустерлар икки мачталик кичик кемада океанда сайр қилиб юришган эди, кемалари ҳалокатга учради. Ўзлари қутқариш қўйиғига чиқиб олиб жон сақлаб қолишди. Улар ўч ҳафта океанда бесамар сузишди, озиқ-овқатлари, сувлари ҳам тугади. Шунда аср бошларига мансуб елканли кема уларнинг қайиғини шатакка олиб, Венесуэла қирғоқлари яқинига судраб келди. Брустерларнинг тасвирлашларидан сўнг тарихчи олимлар бу сирли кема 1909 йил Бермудда ҳалокатга учраган «Спрей» эди, деган ҳулосага келишди.

Куръони Каримда жоҳилият даври ҳақида шундай марҳамат қилинади: «Куруқликда ҳам, денгизда ҳам (турли) фасод (офат-балолар) юз берди».

Бу ояти карима араб мушриклари билан яҳудийларнинг ва христианларнинг ихтимоий ҳаёт тарзини, уша пайтлар дунёнинг ҳар томонида фасод ҳукм сурганлигини билдиради.

Холбуки, дунёнинг аҳволидан хабар берган пайгамбаримиз хат-саводни билмасдилар. Демак, юрт кезиб, турли мамлакатлардаги шарт-шароитларни ўрганиб чиқишга имконсиз эдилар, у пайтлари газета, радио каби ахборот воситалари ҳам йўқ эди. Аммо шу нарса аниқки, дунёнинг аҳволи Расулulloҳнинг тилларидан Куръон хабар берганидек эди. Жоҳилият даврида фасод ва олочлик ҳамма ёқни эгаллаб олгани тарихий ҳақиқатдир. Алқисса, шарқнинг қадимдан илм-урфон учоғи бўлиб келган Ҳиндистон дахшати аҳволга тушиб қолган эди. Бу ерда ёмонлиқнинг қўли шунчалар узун эдики, ҳатто энг оқил кимсаларнинг ҳам юзига қора лой чапланарди. Хитой ва Эронда ҳам аҳвол айнан шундай эди.

Мусавийлик, брахманлик, буддизм, зардуштийлик, конфутизм каби мазҳаблар инсонларга турғи йўлни курсатишдан ожиз эдилар. Бу оқимларга мансуб инсонлар фазилатга ишониш у ёқда турсин, ҳаётки ахлоқсизлиқни илоҳий бир буйруқ деб курсатишга ҳаракат қилишарди.

Уша даврнинг энг янги дини ҳисобланган христианлик эса бузилиб, ботил динга айланган эди. Шу сабабдан бўлса керак, исқочиялик (шотландиялик) бир инглиз шарқшуноси (мустаҳриқи) Виям Муир еттинчи аср христианлигига «бузилган христианлик» деб баҳо берган эди.

Дарҳақиқат, у пайтлардаги христианлик тубанлик ботқоқига чуқаятган эди: ичкиликбозлик, қимор, бузқўлик кенг кулоҳ ёйган эди.

Лотинларнинг гарбий Рим империяси сиёсий, диний-ахлоқий ва иқтисодий эврилиш сабабли йиқилган эди (476 й.). Юнонларнинг Византия империяси эса, сиёсий, иқтисодий зиддиятлар туфайли ич-ичидан тугаётган эди.

Урта асрнинг бу юз йиллигида бутун дунёни ҳақсизлик ва жоҳилият қоплаб бўлган эди. Арабистоннинг икки қўшини — Византия номини олган шарқий Рум ва унинг ашаддий душмани бўлмиш Эрон ҳалокат жари ёқасига келиб қолишган эди.

Ҳа, ер юзини зулмат эгаллаган, инсонларнинг руҳлари ҳам, эътиқодлари ва хатти-ҳаракатлари ҳам бузилган эди. Дунё зулм, истибдод, жаҳолат давидан инграрди гуё. Фақатгина араблар эмас, бутун инсоният моддий ва руҳий изтироблар ичиди қийналар, қўтилиш (нажот) йўлини қидиран эди. Тарих ҳалигача фасод авж олган бундай бир даврни бошидан кечирмаган. Яна бир дахшати томони шуки, инсонлар «яхшилик», «фазилат» номидан ҳар турли ёмонликларни қилишдан ийманшмасди, уят туйғуси йўқолган эди.

У йилларда Арабистондаги аҳвол қўйидагича эди. Энг аввало шуни қайд этиб ўтиш керакки, араблар эронликлар, византияликлар, яҳудийлар, асурияликлар, бобилликлар, мисрликлар ва ҳабашийлар билан қўшни эдилар.

Умумий савдо марказлари қуриларкан, бу ерларга ҳар тарафдан минглаб одамлар келишарди. Энг кат-

та савдо марказлари Укоз (Нахла билан Тоиф орасида), Мажанна (Макага яқин), Зилмажоз (Хунайн водийси яқинида), Мушаккарлар (Баҳрайнда) эди.

Араблар тижорат марказларига келган турли қўшни қавмлар, миллатлар билан алоқага киришишлари табиий эди. Турли миллат, қавмларнинг эътиқодлари, ахлоқи, урф-одатлари ва ҳуруфотлари шу зайдда Арабистонга кириб келарди.

Катта қаршиликка учраган яҳудийлар Арабистоннинг баъзи ерларига кучиб келишган, христианлик ҳам кайрим араб шаҳарларига кириб улгурган эди. Мажусийлик деб аталувчи оташпарастлик эътиқоди эса, Эронга қўшни араб қабилалари орасида ёйилган эди.

Мусулмонлик келмасидан олдин Араб ярим оролида бутпарастлар, мажусийлар (оловга сигинувчилар), яҳудийлар (Мусо динида), христианлар (Исо динида), собийлар (Юлдузларни илоҳийлаштирувчилар) бор эди. Ҳазрати Иброҳим давридан қолган ҳанифийлар эса, озчиликни ташкил этарди. Булар Варақа ибн Навфал, Абдуллох ибн Жаҳш Усмон ибн Хувайрис, Зайд ибн Амр, Қусс ибн Саидо қабилалардир.

Имоми Бухорий ҳанифлардан Варақа билан Абдуллох ва Усмонларнинг христианлиқни қабул қилганлиқларини ёзади.

Арабистонга биринчи марта бутпарастлиқни олиб кирган Амр ибн Луҳай бўлди. Амрдан олдин Каъба мутаваллилари журҳумийлардан эди. Амр бу вазифани улардан олди. Ҳижозга қу-

ки, жоҳилият даврида Араб ярим ороли ҳамма дин ва мазҳабларнинг, урф-одатларнинг, ҳуруфот ва бузқўликларнинг катта намоийишгоҳи бўлиб қолган эди.

Қабилалар орасидаги урушларнинг кети узилмасди. Мусулмонликдан олдин араблар уюшган бир миллат эмасдилар. Улар алоҳида-алоҳида қабилла бўлиб яшашар, ҳар бир қабилла узича мустақил бир давлат каби эди. Қабилла оқсоқоллари «шайх» дейилар, қабилаларни уша шайхлар бошқарар эдилар. Қабилалараро урушга қўпича қасос олиш ёки тушунмовчиликлар сабаб буларди. Лекин йилнинг турт ойида (зулқайда, зулҳижжа, муҳаррам, ражабда) уруш бўлмасди. Бу ойларга «Ашҳури ҳурум» дейиларди. Ашҳури ҳурум тинчлик, осойишталик

олишган эди. Набтий ёзувдан насх хати, сурёний ёзувдан эса кейинроқ қуфий хати пайдо бўлди. Исломдан олдин қуфий (Хийра беклигига нисбат берилиб) «хийра ёзуви» дейиларди.

Мусулмонлик туғилиши арафасида Ҳижозда ёзишни билувчилар ҳам бўлган, бироқ улар озчиликни ташкил этишарди. Хулофони Рошидин даврида ва умавийлар замонида хаттотлар Куръони Каримни хийра (қуфий) ёзувида қўчиришган.

Арабий ёзувларнинг манбаи ҳам қуфий ва насх ёзувлари бўлиб, бошқа ҳамма исломий ёзувлар бу икки ёзувдан тарқалган.

Жоҳилият даври араблар орасида хат-саводни биладиганлар жуда оз эди. Бироқ хатиблар, чиройли шеър ўқувчилар анчагина бўлган.

Араблар қўвваи ҳофизаси кучли, тиллари бой, зукко халқ эди. Туя устида тахтасиз шахмат ўйнашар, узок ўйланмасдан узун ва мукаммал қасида айтадиганлар бор эди. Шу билан бирга, феъл-автори жуда ёмонлари ҳам учрарди. Меҳмондўстлиги, саҳийлиги, душман бўлса-да ёрдам сураб келганларга яхшилик қилишлари, қучсизларни ҳимоя қилишлари, жанггоҳда шижоат курсатишлари, ҳурриятга эришиш истагининг қучлилиги, араб иркини бошқа ирқлардан устун қўйишлари каби сифатлари билан бирга, уларнинг ораларида қароқчилик билан шугулланувчилар, ашаддий қиморбозлар ҳам, қиз болаларини тириклайин қўмиш каби ярамас одатлари ҳам бор эди.

Лондон дорилфунуни ўқитувчиси Т. В. Арнолд: «Жоҳилият даврида араблар учун энг азиз нарса аёл ва ичкилик эди», дейди. Кенг тарқалган раққослик араб аёлларига ёмон таъсир курсатарди. Араблар аёлларига деярли эътибор беришмасди. Мавлоно Муҳаммад Алининг ёзишича, «араблар орасида аёлнинг урни жуда паст, ҳатто уларнинг ҳайвонлардан фарқи йўқ эди. У замонларда, бошқа миллатларда бўлганидек, араблар орасида ҳам қўп хотин олиш одати кенг ёйилган эди. Фуҳуш ҳам бир касб ҳолига келиб қолган эди гуё. Асирлар бошлиқларига пул топиш учун фоҳишалар қилишарди. Энг дахшатлиси — бола қўриш учун аёлларга бошқа эркаклар билан муносабат ўрнатишларига рухсат берилган эди. Бир хотин ўлган эрининг бир ҳисса ҳам меросига эгалик қилолмас, аммо узи мерос ашёси бўлиб қолар эди. Фарзанд отаси ўлган, мерос ашёлари орасида ўз онасига ҳам эгалик қилар, ундан хоҳлаганча фойдаланар эди. Тул хотин болаларга қоларди. Араблар қиморга шунчалар муккадан берилиб кетишган эдики, баъзилари уртага тикадиган пуллари қолмагач, ўз ҳурриятларини ҳам сотишарди. Бу ахлоқсизликларни таг-томиридан қўриб ташлаш учун нажот йўли — ислом дини рақсини, қимор ўйнашни ва ичкилик (ароқ) ичишни таъқиқлаган».

Мусулмонликдан олдин араблар орасида етти хил никоҳ тури бор эди. Ислом дини булардан фақат биттасини маъқул қўриб, қолганларини фуҳуш ва ботил ҳисоблаган.

Ислом аёлга табиий ҳақ-хўққини олиб берди. Тарихда биринчи бор аёлнинг мавқеини кўтарди.

(Давоми келгуси сонларда)

Ислом тарихидан сабоқлар Закои КҲНРАПА

ПАЙГАМБАРИМИЗ ВА АШАРАИ МУБАШШАРА

Жоҳилият даврида дунё ва Арабистондаги аҳвол

чиб келган Ҳузоъа қабиласи Амр бошчилигида журҳумийларни Маккадан ҳайдаб чиқаришди. Амр Сурияга қилган сафаридан қайтишда бир шаҳарда қурган бутлардан бир нечасини олиб келиб, Макка атрофига тизиб қўйди.

Макка Арабистоннинг энг муқаддас жойи эди. Шаҳарда Каъба, Ҳажарул Асвад деб номланган қора тош, булар билан бирга, ҳамма араблар ҳурмат қиладиган бутлар бор эди. Атрофида катта тижорат марказлари қурилганлиги учун ҳам Макканинг тижорий ва иқтисодий обруйи анча баланд эди. У пайтлари Каъбада уч юз олтишта бут мавжуд бўлиб, улардан энг «суюкли»лари қуйидагилар эди: Хубал (Қазбанинг устиди; бутларнинг энг каттаси), Лот (Тоифда жойлаштирилган бўлиб, унга Сақиф қабиласи топинарди), Ҳузо (Маккадан бир оз узоқликда жойлашган Кинона қабиласининг бут), Манот (Маккадан етти миллик масофада, мадиналикларга қарашли бут).

Катта савдо марказлари четдан келган томошабинлар, тўжжорлар, обидлар, зоҳидлар, шоирлар, хатиблар, ҳакамлар, фоҳишалар, ичувчилар ва қиморбозлар билан тўлиб кетарди. Византия, Сурия ва Арабистоннинг лулалари, раққоса ва қўшқичларига ҳамиша шу ерга тўпланарди.

Хулоса қилиб шуни айтса бўлади-

ойлари эди. Бу ойларида ҳамма қабилалар эркин саёҳат қилиш имконига эга бўлишарди. Катта тижорий марказлар ҳам асосан шу ойларида қуриларди. Макканинг ҳоқими ва қуриқчилари бўлганликларидан, қурайшийларнинг бу борадаги имкон ва имтиёзлари кенгрок эди. Бутун қабилалар қурайшийларни ҳурмат қиларди. Шу сабабдан қурайшийлар истаган пайт саёҳатга чиқаверишарди. Макка атрофидаги Укоз савдо маркази ҳам йилда бир марта жанг қилиниши таъқиқланган жойларда очилар ва бу ерда шеърый мушоиралар ўтказилар эди.

Бу шеърый мусобақага кибор шоирлардан Набигат аз-Зубёний ҳакамлик қилар, у узига теридан бир қодир қурдириб олган эди. Мусобақада томошабинларнинг таҳсинига сазовор бўлган энг яхши қасидалар олтин ҳарфлар билан ёзилиб, Каъба деворларига осиб қўйиларди. Жоҳилият даврининг энг машҳур шоирлари наждлик Имриул Қайс бошчилигидаги етти шоир эди. Куръони Карим нозил бўла бошлаши билан бу шоирларнинг обрў-эътиборлари ўз-ўзидан йўқола бошлади ва уларнинг асарлари ҳам Каъба деворларидан бирин-кетин олиб ташланди.

Жоҳилият даврида арабларда шеър ва адабиёт нияоятда ривожланган эди. У йилларда Арабистон ярим оролининг жанубида яшовчи набтийлар (марказий шаҳарлари Патра) набтий ёзувини, шимолида (Яманда) яшовчи ҳимйарийлар ҳимйарий ёзувини қўлларди. Ироқдаги сурёнийлар эса сурёний тилини бир неча ёзувларда ифода қилишарди. Демак, исломдан олдин Арабистонда уч ёзув набтий, ҳимйарий, сурёний ёзувлари мавжуд бўлган.

Мусулмонлик келмасидан аввалроқ Ҳижоз араблари Ироқ ва Сурияга сафар қилиб, бу икки жой аҳолисида набтий ва сурёний ёзувларни ўрганиб

Оламда ган кўн

ҚАДАМИ ҚУТЛУҒ ЧАҚАЛОҚ

Никарагуалик Декастролар хонадониди иккинчи фарзанд туғилганда улар иқтисодий жиҳатдан анча ночор аҳволда эдилар. Чақалоқнинг елкасидаги тангадек хол эр-хотиннинг эътиборини тортиди. Сабаби, унда ҳаритага ўхшаш чиқилар ақс этганди. Ўша ёрдамида қарашганда бунинг ҳақиқатан ҳам ҳарита эканлиги маълум бўлди. Декастролар ундаги тасвирларга амал қилиб ҳовлиларнинг бурчагини қовлашганда кичкина сандиқча тўла ёқут, зумрад ва тилла чиқди. Топилманинг 40 фоизи давлат фойдасига ўтказилган, Декастролар оиласига 3 миллион доллар миқдориди бойлик теғди.

Кимдир умр буйи мол-дунё йиғади, яна кимдир яшашнинг бошқа йулидан боради.

Бурхон ака эса китоб йиғиб келмоқда. Икки йил бурун Бурхон ака бир иморат курди. Янги уйнинг бўёғи қуримасдан буй баробар китоб жавони ясади. Кейин янги уйни китоб билан лиқ тулдирди. Бундан Бурхон аканинг кунгли таскин топгандай бўлди. Аммо эрталаб яна бозорга қараб йул олди. Кечкурун Бурхон ака велосипедини етаклаб... китоб кутариб кириб келди.

Китобнинг нархини биласиз. Лекин Бурхон ака Жураев китоб харид қилишни қанда қилмайди. Ҳар кун даста-даста китоб сотиб олади. Уйига китоб билан тулиб-тошиб боради.

Карманда бирор тантана ўтказилса албатта Бурхон ака китоб кутариб боради. Бу у учун севимли машғулотга айланган десак бир ёклама ҳукм чиқарган бўламиз. Бурхон Жураев пули кўпайганидан китоб сотиб олмади. Ёзувчиликка ҳам даъвогар эмас. Ном чиқариш ҳақида уйлаб ҳам кургани йўқ.

Ҳозирги ўтиш жараёнида кўпчилик пул топиш пайига тушган бир пайтда Бурхон акадай эътиқодли кишилар сони камайиб бораётгандек туюлади менга. Эртанги кун ташвиши, ишхонада маош масаласи, куча-қўйда бозор муҳокамаси кун тартибидан тушмайди.

Муаллимларимиз ўз касбини ўзгартиришмоқда. Болалар мактабга эмас, бозорга шошиладилар.

Шоиримиз айтмоқчи: Бозорга ўхшайди асли бу дунё Бозорга ўхшайди унда ҳам маъни...

Дунё бозорга ўхшаб бораёпти. Бу дунё ичра муносабатлар ўзгараёпти. Чамамда маърифатга нисбатан муносабатларда ҳам турли қарашлар пайдо бўлди.

Лекин дунё фақат кўнгилхушлиқлардан иборат эмас. Бу кўҳна олам кеча ва кундуз оғушида айланаверади. Лекин дунёда бир зие бор. У нафақат қўзларни, балки кўнгилларни ҳам равшан қилади. У МАЪРИФАТ нуридир.

Қуни кеча партия қарорларини, октябр гоёларини, дохийлар курсатмала-

рини тарғиб қилиб юрган юзлаб, минглаб лекторларни, сиёсий ахборотчиларни бугун ким деб атаймиз? Саводсизликни битириш учун бошланган умумхалқ курашида қатнашганлар чинакам маърифатпарвар эдиларми? Бу кўҳна дунёнинг адолатпарвар, маърифатпарвар инсонлари кўп бўлган. Ҳамза Ҳакимзода ҳам маърифатпарвар шоир эди. У бизни илм олишга даъват этди. Тўғриси бўлишга қақирди. Янги даврга муносиб бўлишга чорлади. «Яша Шуро» деди шоиримиз. Шуролар етмиш йил яшади. «Ишчилар уйғон» дея ҳайқирди шоиримиз. Ишчилар уйғонди, дунёни пролетарлар қўлга киритди. Биз шоир асарларининг маърифий моҳиятини ўрганиб катта бўлдик. Ҳамза Ҳа-

либ кўтарди.

Ватан маърифатли кишилар билан қўдратлидир. Бугун маърифат ҳақида гапирар эканмиз, кундалик ҳаётимизга деярли ҳар соатда, ҳар дақиқада унинг зарурлигини сезиб турибмиз. Куча-қўйда, бозорда, мажлис машваратда баъзан маърифатсизлик азобини тортамиз.

Маърифат миллат, насабга боглиқ эмас. Фалон халқ маърифатли, фалон миллат маърифатсиз дегувчиларга биз бундай деймиз: дунё маърифат нури ила йўғрила-

Долзарб мавзу

ЭЛ ҚУДРАТИ — МАЪРИФАТДА

кимзода ўзбек совет адабиётининг маърифатпарвар шоири эди. Ҳамза инқилоб даврида ижод қилди. Инқилобни қўлади. Маърифатпарварлик билан шугулланди. Театрлар очишга кўмаклашди: Оқибат нима бўлди? Инқилобчи шоирни, ўз тилида сўйлаб юрганлар улдирдилар. Бугун Ҳамзанинг инқилобий мавзудаги шеърлари тилга олинмас. Аммо унинг ижоди барибир маърифатга йўғрилгани билан ажралиб туради. Ҳамза бизни илм олмаққа даъват этди, эрксевар бўлишга қақирди. Бу маърифатпарварлик эмасми? Дарҳақиқат, маърифатпарвар бўлмоқ зийға интилишдир. Маърифатпарварлик озодликка ташналик билан баробар. Маърифатпарварлик ҳар қандай мафкурадан юқори туради. Маърифатпарварлик тузумларнинг, ҳукмларнинг измига юрмайди. Маърифатпарварлик Ватанин севмоқ ва Ватан учун жон фидо этмоқлик билан баробардир. Бу борада юртобшомиз «Маърифат ва маънавият жамоатчилиқ маркази»ни ташкил этиш тўғрисида фармон чиқариб, маърифат машъаласини янада баланд қи-

бўлган. Дунё маърифат чирғи ила мунаввардир.

Бугун етим-есирга фақат бегараз қўлини чўзган одам маърифатлими? Бугун мактабнинг чакка ўтиб турган томини сувоқ қилиб берган одам маърифатлими?

Биз маърифатли заминда яшаймиз. Осмонимизда Улуғбекнинг юлдузлари чарақлаб турибди. Ҳазрат Навоийнинг сатрлари беш ярим асрдан бери маърифатли бўлишга чорламоқда. Инсон Ойга бориб қўнди. Инсон атомни яратди. Инсон атомга қўл бўлди. Хиросима ва Нагасакида у бир сиким қўлга айланди. Инсон ҳамиша буюк ихтиролар ташвиши билан яшайди. Инсон ҳамиша улўғ режалари билан нафас олади. Яратади, тузади, кейин эса ҳаммасини бир кунда бузади.

Маърифат йўли — армон йўли. Бу йўлда Чўлпон юлдуздай сўнди. Усмон Носир жувонмарг кетди. Қодирий отилди. Мунаввар қори бадном этилди. Маърифат йўли машаққатли йўл эди. Маърифатпарвар инсонлар унинг азобини хўп торттишди. Дунёнинг қуёш нури этиб борган

Йўғрила пайдо

жойида маърифат ва жаҳолат уртасида кураш давом этмоқда. Маърифатнинг миллати бўлмайди дедик. Бизнингча шундай. Аммо маърифатнинг Ватани бор. Унинг Ватани Юрак. У ким бўлишдан қатъий назар насронийми, мусулмонми, барибир, маърифатнинг ягона йулидан боради. Маърифатни кашф этиб бўлмайди. У инсон танасига сўт билан қиради, жон билан чиқади.

Бугун биз қайтадан маърифат йўлини танладик. Қийинчиликлар уткинчи демокчимиз. Модомики, шундай экан, бу йўлда маърифат машъаласини баландроқ кўтаришга тўғри келади. Токи бугунги қийинчиликларни қўлқаб қилиб ўтмишни кўмсаётганларнинг қўзлари қамашиб кетсин. Бу йўлда мамлакат тақдири ҳал бўлаётганини қорни туку қўзи оч кимсалар биллиб қўйишсин. Янги асрга, янги даврга қадам қўймоқдамиз. Унинг имтиҳонлари оғир. Уларни сабот ила бартараф этмоқлик мустақил мамлакатнинг маърифатли кишилари зиммасига тушади. Шундай экан барчамиз маърифатли бўлишга шошилайлик.

Махмуд МАРДИЕВ

КОИНОТ ПИЁДАЛАРИ

(Космические пехотинцы)

Фантастик филм

Режиссёр — Жорж Верднер

Ролларда — Билли Уирт, Эдвард Алберт, Мэг Фостер
91 минут. 1996 йил. «Нью-Лайн»

Режиссёр Жорж Лукас суратга олган машҳур «Юлдузлараро жанг» филмининг катта муваффақияти кейинги йилларда кўпгина режиссёрларга тинчлик бермаётгани сир эмас.

Орадан йиллар ўтиб, ниҳоят режиссёр Жорж Верднер сўнгги йиллардаги самовий мавзуга оид киноасарлар орасида аъло баҳо олган янги филмини томошабинларга тақдим этди.

Ушбу ажойиб кинофилм эпчил самовий пиёдалар, таъмагир коинот қароқчилари, танбалроқ ҳамда овсар сиёсатчиларнинг ўзига хос ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади. Коинот пиёдалари ва бутун олам устидан ҳукмронлик ўрнатиш ниятидаги қароқчилар орасидаги жанг маҳорат билан экраништирилган. Филмда компютер графикасидан усталлик билан фойдаланилган бўлиб, унда қизиқарли кадрлар жуда кўп.

КАВКАЗ АСИРИ

(Кавказский пленник)

Драма

Режиссёр — Сергей Бодров

Ролларда — Олег Меншиков, Сергей Бодров (кичиги), Жемал Сихуралидзе

100 минут. 1996 йил. Россия.

Кавказдаги уруш.

Тогдаги овулда яшовчи Абдул-Мурод рус қў-

шинининг асири бўлган ўғ-

лига айирбош қилиш мақса-

дида иккита рус аскарини

ўшлаб турар эди...

Бир қарашда оддий ҳо-

латдек туюлган воқеалар

секин ривожланса-да, филм

давомида у шиддатли сю-

жетларга айланади. Филм-

да қўрқинч ва табассум, ра-

зиллик ва олижаноблик,

шафқатсизлик ва соф му-

ҳаббат бир-бири билан бог-

лиқдир.

ВАХИМАЛИ СУД

(Страшный суд)

Жангари филм

Режиссёр — Жон Айрс.

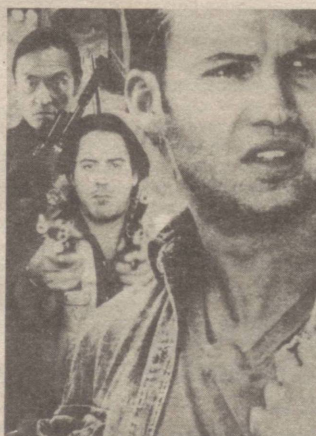
Ролларда — Дэвид Кит, Мартин Коув.

98 минут. 1996 йил. «Нью-имедж»

Майкл Силвано (М. Коув)

ўғрилиқ ва қотилликнинг гувоҳига айланади. У қутилмаган вақтда, кераксиз жойда эканлигини англайди, бироқ...

ВИДЕО ОЛАМИДА

Гарчи жиноятчи Жозеф Микер (Д. Кит)ни электр уриндикқа ўтқазиб қатл этишсада, у даҳшатли улимдан сўнг яна ҳаётга қайтади...

Бу қизиқарли кинофилмда ҳар ким ўзи учун курашади.

ЭСИ ОККАН ПРОФЕССОР

(Чокнутый профессор)

Киноко-

медия

Режис-

сёр — Том

Шедяк

Роллар-

да — Эдди

Мэрфи,

Жеймс Ко-

берн.

90 ми-

нут. 1996 йил «Юниверсал»

«Эйс Вентура» каби маш-

ҳур филмини суратга олган

режиссёр Том Шедяк томо-

шабинлар ҳукмига янги

ажойиб кинокомедиясини

тақдим этди. Ушбу киноа-

сардаги асосий ролни Эд-

ди Мэрфи ижро этганлиги

ни айтишнинг ўзи қияф.

Қатор филмлардаги ажойиб

образлари билан томоша-

бинларга яхши таниш бўл-

ган актёрни бу киноасарда

дарров таниш қийинроқ.

Компютерларда махсус

ишланган қўринишлар ва

бош қаҳрамоннинг ўзи кўпчи-

ликка табассум ҳамда ҳузур-

бахш дақиқаларни тақдим эта-

ди.

Шуни айтиб ўтиш лозимки,

«Эси оғган профессор» номли ушбу киноасар бир неча ойдан буюн Америкадаги энг кассабоп филмлар унлигида фахрли уринни эгаллаб турибди.

ЯНГИЛИКЛАР

Холливуднинг кейинги йилларда энг кўп маблаг, яъни 70 миллион доллардан кўпроқ пул сарф этиб, суратда олинган «Мустақиллик қуни» номли филми кассабоп филмлар рўйхатида пешқадамликни эгаллади.

У ҳатто Стивен Спилбергининг «Туфон» номли ажойиб филмини ҳам ортада қолдириб, тўрт ҳафта мобайнида 241,8 миллион доллар йиғди.

Карлови Варада бўлиб ўтган XXXI Халқаро киноанжуманда россиялик кинорежиссёр Сергей Бодровнинг «Кавказ асири» номли филми биринчи уринни эгаллади.

Уша киноанжуманда энг яхши актёр деб замонамизнинг буюк комик актёри, франциялик кино санъаткор Пер Ривар тан олинди.

Видеотасмаларга ёзилган янги филмлар билан қизиқувчилар қуйидаги телефонларга кўнғироқ қилишлари мумкин: 77-13-44, 77-67-12

Бир кам дунё деганларига ишонинглар, азизлар! Мағрур, ниҳоятда келишган турмуш уртоғим, севган касбим, ҳашаматли уй-жойим, машина, шириндан-ширин фарзандларим... Хуллас, бахтли яшаш учун ҳамма нарса бисёр оиланинг сеvimли бекаси эдим...

Жума кунини мадҳасини, эрим машинасида бир дунё харажатлар қилиб келиб, машинасини ремонт қилаётибди.

— Тинчликми дадаси? — дедим қулиб.

У менга қараб жимайганича «Сизларни эртага тоққа олиб чиқиб бир уйини келаман», — деди. Болаларимиз ниҳоятда шод. Мен ҳам пишир-қуйдирга тушдим. Бу кеча менинг тўкин бахтли ҳаётимнинг сунгги кечаси эканлигини билмасдим.

Эрталаб тоққа жунадик. Уйнаб-қулиб, маза қилиб дам олдик. Кеч тушганда қайта бошладик. Қайтишда тоғ йулида машинамиз ҳалокатга учради...

Қушимни очганимда тепамда оқ халатли кишилар қуринарди. Ҳушимни йўқотдим. Бироз ўтгач, узимни сал яхшироқ ҳис эта бошладим. Ёнимда йиғлаб утирган онамни кўрдим.

— Қани Мурод акам, болаларим...

— Болаларинг яхши. Мурод аканинг сал тоблари йўқроқ... Узингни қўлга ол. Демак...

Қулогимга турли шов-шувли овозлар қурилиб келяпти. Муроджон йўқ, йўқ, йўқ... Узимнинг бор-йўқлигим, қаердалигим эсимда йўқ, оғир ихрайман.

Бошимни, қуларимни чулбаб олган зулмат ичида Муроджон акам қуринди. Ҳаво ранг, калта энгли қўйлаги узига жуда ярашган.

Азизам, нима бўлди, мен шу ердан-ку! Нега йиғлайсиз. Болаларимиз қўқради. Қўйинг...

— Сизни... Сизни йўқ дейишди, Мурод ака, — дейман унинг кенг елкасига бошимни қўйиб — Ахир сизни севаман-ку, фарзандларимиз ҳам яхши қуришади. Кетманг, бизни ташлаб ҳеч қаерга кетманг... кетманг...

— Йиғламанг, жоним, йиғламанг. Мени чақиршияпти. Ҳозир келаман, ҳозир келаман, ҳозир... У қуларимдан ғойиб бўлади. Кимдир аста-аста пешонамни силайди. Қуларимни очам. Қизчам... Углимнинг қулариди ёш. Узимча жимаймоқчи бўлам. Лекин, устма-уст боғланган бинтлар халал бераяпти...

Икки ойлардан сунг оёққа туриб, касалхонадан чиқдим. Бу орада раҳматли Муроджон акамнинг ҳамма маъракалари ўтган, уйда бир-иккита айма-халаларим қолганди. Уларнинг ҳаммаси менинг қўнглимга қарашарди. Сабабини тушунардим. Эзилардим. Аммо, на чора! Тақдир пешонамга шуларни ёзган экан-да. Юз-

утиши керак бўлган болалигига қаттиқ таъсир қилиши мумкинлигини уйлаб ҳасратга ботардим.

Қизим эса узида йўқ. Қапалакчага ўхшаб у уйдан-бу уйга қочиб юрарди. Эрталаб қизимни кийинтира бошладим.

— Ойижон! Сиз ҳам ҳаво рангли қўйла-гингиз бор-ку, ўшани кийинг, бир хил бўламиз!

Болалар эмасми, билмайдик, қўнглимга қил ҳам сиймайди. Мактабга борганимизда ҳамма менга ва қизимга қарарди. Чунки, қизим ойдек гўзал эди. Мен эса уни-нинг ёнимда шундай беҳушвор қуринардим-ки...

Қизчамни мактабга қўйиб ўзим уйга

Ойдин туйғулар

СИЗ ЧИРОЙЛИСИЗ, ОЙИЖОН...

ларим уч-тўрт жойидан тикилганлигидан хунук чандиқ излари қолганди. Терисининг яраси битган қуларимнинг биттаси иккинчидан каттароқ бўлиб қолган. Лабларимнинг тиртигига қараб узимнинг ваҳим келарди.

Умримда румол урамаган бўлсам-да, энди мотам белгиси сифатида оқ румол урагандим. Аста-секинлик билан ариқлик-қа кўника бошладим. Охири ҳамма бирин-кетин тарқалиб, ҳайҳотдек уйда, қўнглим ярим, ўқиб болаларим билан бир ўзим қолдим.

Бу орада қизчам ҳам етти ёшга тулиб мактабга бориш пайти етди. Уни мактабга олиб бориш учун тараддулланардим. Мактаб-мактаб-да. Ҳамма беғам, беташвиш.

Қўринишимдан уялардим, қизимнинг бўлажақ уртоқларида ёмон таассуротлар қолдиришини, бу эса қизимнинг бахтли

жунадим. Тўшқи овқатни энди озонга солганимда, эшикдан қизчам кириб келди. Йиғлай-йиғлай хун бўлган.

— Зилолажон, нима бўлди, асал-лим? — уни бағримга босиб юз-қуларидан уларканман эркалардим.

— Кучамиздаги Акмал билан Нилулар айтишдики, сенинг ойинг хунук дейишди. Сиздан қўриқармиш... Сиз унақа эмасу?

— Мен эртага уларгачи... У югуриб

бориб уйдаги рамкада бир пайтлар бирга тушган расмларимизни олиб чиқди.

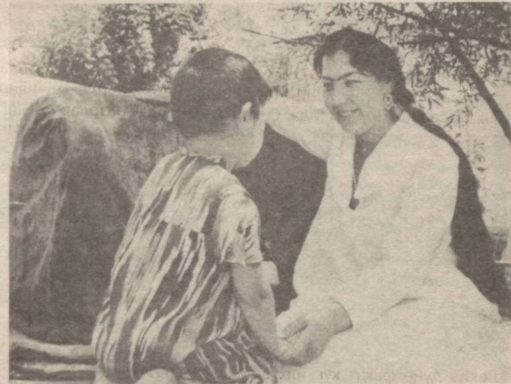
— Майлими, ойижон, уларга эртага бир курсатий, қуришсин, сиз қандай чиройли... Ширин овқатлар пиширасиз, чиройли қўйлақлар тикиб берасиз, уйимиз сиз билан бирам яхши.

Кейин олдимга келиб бўйнимдан қучиб олди-да, «сизни яхши қураман ойижон, сиз жудаям чиройлисиз», деди юзларимдан уларкан.

Унинг мен учун, қўнглимни кўтариши учун қилган ҳаракатларини қўриб, сўзларини эшитиб, юрагим алланечук бўлиб, қуларимдан дувиллаб ёшлар қуюларди. Уни бағримга босганимча яратганга ёлбориб сурадим:

— Эй, Оллох, менинг бахтсизлигим, жоғамда, маъсумгина фарзандимнинг гуноҳи нима? Менинг хунуқлигим нахотки бир умр уни изтиробга солса? Ўзинг унга хуснидек барқамол ақл бергин, изтироб чекмасин, метиндек ирода ато этгин, ҳаётда қўқилмасин, бемаҳалги фалокату фожиялардан асрагин, Тангрим!...

Басира САЙИД АЛИ

ФАҚАТ КЎНГИЛ ЯРИМ

(учинчи хат)

«Меҳрибонлик уйи» дан хатлар

Эсимни танибманки, «Меҳрибонлик уйи» да яшайман, — деган сўзларни ўқиди Светлананинг мактубидан. — Ота-онам, ака-укам, опа-синглиму қариндош-уруғим ҳам мана шу уй, шу ердаги тарбиячилар, орттирган дўстларим, уртоқларим. Яратганга минг бора шукрки, қорин тўқ, устим бут. Умуман олганда, ҳеч нарсадан камчилигим йўқ. Фақат кўнгили ярим. Тенгдошларим қатори мен ҳам дадажоним ва ойижоним бўлишини жуда-жуда истардим. Уларни қучоқлаб ўпиб, эркалашиб бағирларига отилгим, хурсанд қилгим келади. Афсуски, бундай бахтдан бенасибман.

Ҳозир тўққизинчи синфга ўтдим. Ўқишларимдан устоз-тарбиячиларим мамнун. Келажақ орзум эса бирор олий ўқув юртига кириб ўқиш, мен каби кўнгли ярим, ота-онаси ўз ҳузур-ҳаловатини уйлаб ташлаб кетганларнинг бошини силаган шу юртга, унинг меҳрибон одамларига сидқидилдан хизмат қилиш. Болалиқдан қўшиқ айтишни ёқтираман. «Меҳрибонлик уйи» миздаги бадий тугаракка мунтазам қатнашиб тураман. Турли байрамларда, кечаларда қўшиқ айтганимда, мени тинглаб турган дўстларим қарсақ чалиб олқишлаганларида, қалбим қувончларга тулиб, бор да-

рдларимни унутаман.

Гафур Ғуломнинг «Сен етим эмассан» шеърини ҳар кунни уйку олтидан йиғлай-йиғлай хиргойи қилиб ухлаб қолам. Хаёлимда шоир ҳам менга қисматдошдек, менинг дардларимга шерикдек туюлаверади. У менга «қизим, яхши ўқи, ана шунда эл-юрт қорига ярайдиган инсон бўлиб етишасан», деяётгандек. Дарҳақиқат, етимлигимни сездирмай бошимни силаган, ҳеч нарсадан камчилик сезмай, ўқиб илм олишим учун барча шароитларни яратиб берган ушбу юртга хизмат қилмаслик, унга муносиб фарзанд бўлишга интилмаслик уят бўлса керак, менимча.

Ота-оналардан илтимосим эса, уйлаб иш қилишсин, мен каби тирик етимларнинг уволидан қўриқсин, фарзандларини ташлаб кетмасинлар. Бир неча дақиқалик ўз роҳатларини барча нарсадан устун қўямасинлар, токи мен каби кўнгли яримлар қўлаймасин. Чунки етимликдан оғирроқ дард бу дунёда бўлмаса керак.

ТОШБАҒИРЛИК

Унга оналик қилишдан, эркалаб суйишдан, туллари бедор бўлиб алла айтишдан бош тортишди. Бир лаҳзалик бетайин ҳис ва ҳирс меvasи бўлган гўдак туғилган заҳотиёқ она меҳридан жудо этилди. Уни бағритошларча туғруқхона ахлат кутиси ёнига ташлаб кетишди. Ўғил бола экан, яна денг юзлари оппоқ, осирлиги ҳам 3 кило-ю 400 грамм. Кимлар мана шундай дўмбоқ болага зор-у, кимдир ўз боласидан ўз хоҳиши билан воз кечади. Тақдирнинг бу аччиқ ўйинидан қўйишингни ҳам, қўлишингни ҳам билмайсан.

Бу воқеа содир бўлган кунни таҳририятда навбатчи эдим. Қоронғи тушиб қолганди. Навбатдаги саҳифани цехга топшириб, тоза ҳаво олиш учун муҳарриримиз билан ҳовлига тушдик. Ва шундоққина стадион ёнидаги туғруқхона ходимларига қўзимиз тушди. «Чақалоқни ташлаб кетишибди. Ҳозиргина туғилган. Шу ерда туққанга ўхшайди, боланинг ҳамма жойи хас бўлиб ётибди», деди улардан бири.

Ортиқча гап-у, ортиқча изоҳга ҳожат йўқ эди. Биз эшитган овоз тўлғоқ азобидан қийналаётган аёлники ёки жигарпорасини ахлат кутиси ёнига ташлаб кетаётган, сўнгги лаҳзаларда виждони уйғониб қолган онаники эди. Уят ва бағритош-

лик қалб тўридаги меҳр билан тўқнаш келган бу лаҳзаларда ўша бемехрлик устун келганди: туғруқхонада яна бир онаси номаълум, отаси бетайин бола пайдо бўлди. Эҳтимол, уни фарзандга зор қайсидир бир оила ўзига ўғил қилиб олар, эҳтимол болалар уйининг маънос, тақдири номаълум гўдақлари яна биттага қўпяр. Нима бўлганда ҳам у ёлғиз қолмайди. Аммо она меҳрига зор бўлиб ўтиши, митти қўлчалари она кўксини силмаслиги, онанинг оппоқ сўтлари танасига ҳузур бахш этмаслиги аччиқ, лекин бор бўлган ҳақиқат...

Кўнгили... Унга эрк берсанг нималарни истамайди-ю, қай йўлларга бошламайди. Никоҳсиз туғилаётган болалар, бахти кемтик бўлиб қолаётган қизлар тақдири ана шу «эрк»нинг маҳсули эмасми? Ўз болаларини қаровсиз қолдириб, шаҳвоний ҳирс оғушида танасини пулга сотаётганлар, бир вақтлар ана шу кўнгилга озгина эрк бермаганимидилар?! Кўнгилининг кўчаси шунчалик кенг эканмики, у уят, ҳаё, номус, андишани ҳам ютиб юборса? Нега бўлмаса ана шу кенг кўнгилда меҳрга, томирлариди ўз қони уриб турган фарзандга жой йўқ?!

Яхшиямки, ўша кунни уни кўриб қўлишган. Бўлмаса, гўдак нобуд бўлиши ҳеч гапмасди. Ана унда, ана унда она ўз фарзандининг қотилига айланарди. Ҳозир-чи? Ўз фарзандидан воз кечган, уни тақдир кўчасига ташлаб кетган онани ҳозир нима деб аташ керак?! Бу Сизнинг ҳукмингизга ҳавола...

Камолиддин НАЗАР,
журналист, Фаллаорол шахри

Оланда гап қўй

ДАСТХАТДАН ЯХШИРОК

Бразилияда машҳур футбол юлдузларининг оёқ излари туширилган сувенирлар савдога чиқарилди. Бу излар юқори сифатли фотокоғозга ишланган бўлиб, ҳозирча футбол ишқибозлари томонидан кўплаб харид қилинмоқда.

Амир ТЕМУР таваллудининг 660 йиллигига

Тенги йўқ саркарда Амир Темурнинг жаҳонгирлик фаолиятлари узининг асл мақсад-муддоси жихатидан гирт худбинона, нари борганда мутлақо муайян тоифа ва ё табақалар манфаатини қўлаб ҳатти-ҳаракат қилган Искандар Зулқарнайн, Чингизхон, Наполеон сингари фотиҳларникидан тубдан фарқланади. Бу ноёб тафовут шундаки, буюк бобокалонимизнинг фотиҳлик йўлига киришлариға боис шунчаин оламгирлик иштиёқи ва ёки ёлғиз ватанпарварлик уй-андишасигина эмас, балки аввал бошданоқ илоҳий даъват-илҳом, рағбат-ундов, Аллоҳи Таолонинг изни-иродаси бўлган. Урта аср тарихнависларининг китобу рисоаларини, Он Ҳазратнинг «Темур тузуклари», «Темур ёдномалари» каби асарларини ва улардан сақланиб қолган қўлжаз ҳикоятлари кўздан кечириш шунки қурсатадики, ул Зоти Олийлари ўз шахсиятларининг Тангри томонидан хос бандалар орасидан танлаб олинганлигини, узларининг соҳибий иноят эканликларини бевоқифа узлари англаб етганлар ва шу боисдан ўз фотиҳлик фаолиятларида иккиланиш деган нарсани ҳеч қачон билмаганлар.

Уламои киромадларнинг бир оғиздан тасдиқлашлариға, ҳар бир хос банд-пайғамбар, расулу авлиёлардан ҳар қайсисининг муъжизаси, кашфу қаромати ўзгача, бир-бирини такрорламайдиган бўлади. Ҳазрати Соҳибқирон (яъни икки шарофатли сайёра — Зухро билан Муштарийнинг бир-бирига яқинлашганида туғилган одам. Айни урида «бахтиёр подшоҳ», «қудратли подшоҳ» демакди) муъжизаларининг ўзига хослиги инсон фарзандидиға чўнг иймон-эътиқод, теран ақл-идрок, нозик фаҳм-фаросат, мушоҳада-мулоҳазакорлик каби иқтидор ҳислатлар, сажийлиги одиллик, ҳалоллигу тугрили, ҳақўйлигу бағрикенглик, садоқату кеҳиримиллик, меҳр-шафқату ҳамяятлилик, қаттиққўллигу мулоимлик, одамшавандлигу жумардлик сингари фазилатлар билан айрим киши нечоғли юксак қўқилларга кўтарила билиши мумкинлиги орқали намоён бўлди. Айтиш керакки, Ҳазрат Амир Темур шахсиятларидаги жамулжам фазилатлар, бир жихатдан, исломға чин кўнгилдан эътиқод қилишнинг, унинг кироий инсонпарварлик ва ҳамяятпарварлик ила суғрилган илоҳий арқонлариға беимол садоқат билан бўйсунушнинг ва ихлос билан бажо келтиришнинг меваси бўлса, иккинчи жихатдан эса турк қавмлари томонидан асрлар оша ардоқланиб келинаётган олижаноб инсоний фазилатларнинг фақуллода намоён бўлишининг ажиб намунасиғидир. Индаллоси, Ҳазрат Амир Темур даҳосини аввало Шарқда, сўнг Гурбий Оврупода бутун бир Уйғонши — Ренессанс деб аталадиган даврга туртки бўлган исломий маърифат, исломий илму дониш етказиб берди, десак айни ҳақиқат бўлади.

«Мен, — дея марҳамат қиладилар Ҳазрат Амир Темур, — ҳаётим мобайнида беш нарсасга қатъий эътиқод қўйдим ва ҳамишалиг уларга амал қилдим. Улар ўшбулардир: Аллоҳ... Тафаккур... Қилич... Иймон... Китоб...» Нима учун жаҳонга доврўқ солган буюк бобокалонимиз айни шу бешта нарсасга қаттиқ эътиқод этиб, улардан ҳар бири замирида ётган зарурату талаблардан келиб чиқиб амалий ҳатти-ҳаракат қилганларини қўлимизда мавжуд тарихий манбаларга суяниб, қўқсача шарҳлаб ўтмоқчимиз. Уйлаймизки, бу қўқчилик учун фойдадан ҳоли бўлмағай.

АЛЛОҲ

Даставвало, Соҳибқирон Ҳазратлари Тангри Таоло — «ул ҳар нарсасга қодир куч, сидқидилдан сийгансиз, истаган муроду мақсадиниға етказад», — деб чин кўнгилдан инонганлар ва бутун умрлари давомида бунинг ҳақу-рост эканиға қайта-қайта шўҳид бўлганлар. Ҳазрати бобокалонимиз художўй, машойиҳларға ихлосманд оилада таваллуд топиб, исломий муҳитда тарбияланганлар. Болаликларидаёқ зехнлари уткир бўлганли туфайли ул Зоти Шариф Куръони Каримни осонгина ёд олиб, ҳофиз унвониға сазовор бўлганлар.

Он Ҳазрат туғилишларидан олдин оталари — Тарағой Мухаммад Баҳодир туш кўрмишлар. Тушларида Падари бузурғворларига фаришасифат бир хушрўй киши рўпара келиб, қўлидаги қилични ул зотға тутқазмиш. Оталари у кишидан қилични олиб, тўрт томонга сермаб турган ҳолатда уйғониб кетмишлар. Эртасига оталари пешин намозини шайх Зайниддин орқасидан ўқиганларидан сўнг, унинг олдиға бориб, туш таъбирини сўраптилар. Шайх ул кишиға тушларини шундай таъриф қилмиш: «Санга Аллоҳи Таоло бир ўғул ато қилғайки, шамшири билан жаҳонни фатҳ этгай ва ислом динини оламға таратгай, — дея сўзида давом этиб, шундай деган экан шайх: — Ўғлунг тарбиятидан гофил бўлма, кичиклигидан бошлаб Куръони Каримни ўқусун, хат ёзишни ўрганиб, салоҳ (яъни қурол) ишлатмакни билсун».

Бу хилдаги башоратли тушлардан бирини йигитлик кезларида шахсан бобокалонимизнинг узлари ҳам кўрган эканлар. Тушларида ул Зотнинг рўпараларида бир нарвон турганмиш. Нарвоннинг икки оёғи ердамиш, аммо юқориси ҳеч нарсасга суянмай, ҳавода муаллақ турганмиш. Ул Зоти Мухтамар: «Ажабо, бу нарвон қандай қилиб йиқилиб тушмай турптийкан», деб ўй сўриб турганларида гойибдан, «Эй Темур, юқорига чиқ!» деган овоз кепти. Бунга жавобан «Бу нарвоннинг юқориси бирор нарсасга суянмаганку. Юқорига қичиб бўлмайдими, йиқилиб кетадими», — дептилар ул Зот. Халиғи овоз: «Эй Темур, қўқсанми?» — деб савол қипти. Шунда бобокалонимиз: «Кимки ақл изидан юраркан, уни қўққод дейилмайдими, шунингдек, ботирман деб одам ўзини ўтга ташламайдими», — дея жавоб қиптилар. Товуш эса такроран: «Мен сенга юқори чик, дейман, нарвон йиқилмайдими», — депти. Бобомиз эҳтиётлик билан оёқларини нарвонға қўйиб қўриптилар, маҳкам турганмиш, шундан кейин юқорига ўрлаб кетиптилар. Бироз кўтарилгач, аввало бир оёқлари, сак утгач, ўш қўқлари ишламай қопти. «Ха, нега тухтаб қолдинг? Юқорига чиқмайсанми?», — деган савол эшитилипти гойибдан. «Оғим иш бермай қолди», — дептилар жавобан. «Оғинг чиқмагиниға ҳалал бермайдими, чиқавер», буюрипти халиғи овоз. Шундан кейин бир илож қилиб, нарвоннинг сўнгги поясиға кўтарилиптилар ул жаноб. Шунда боғи овоз: «Қанча чиққангини билдингми? — сўрапти ва ўзи «Билмаганим яхши», — деб қўшиб қўйиптида, изоҳ берипти халиғи овоз: «Нарвоннинг ҳар пояси бир йиллик умриндан далолат қилади. То ҳаёт экансан, қадринг ошаверадими, ҳеч қачон пасаймайдими. Билиб қўй: ҳамиша уламо ва аҳли фанларнинг, шуароларнинг кўнглини кўтариб, уларға эҳтиром билан муомала қил. Агар дўшманлик қилсалар ҳам, хотирларини сақла, озор берма, хатто қоғир бўлсалар ҳам, риоят қил». Дарҳақиқат, Он Ҳазратнинг мартаба-қадрлари шундан сўнг йилдан йилға ортиб бораверди, жангларда ун оёқларию ун қўқлари шикаст топти. Гойибдан келган панду насихатини эса Ҳазрат Соҳибқирон узлариға бир умрлик дастур қилиб олдилар ва ҳамиша уламо, фузало ҳамда шуаролар ҳурматини бажо келтиришни узларининг юксак бурчлари деб билдилар.

Биргина мисол. Йигитлик йилларида шайх Маҳмуд Шабустарийнинг «Гулистани-роз» китобини мутолаа қилиб, бағоят мутаассир бўлган эканлар. Орадан йиллар ўтиб, Озарбойжонни фатҳ этганларида

қўққинчдан шахарни ташлаб қочган аҳолини: «Шабустар халқининг мол-жонлари омондур», — дея жар солдириб, ортга қайтарганлар. Ундан сўнг Шабустар шахридаги аҳолининг ададини аниқлаб (жами эрқағу авл 3851 киши бўлиб чиққан), ўшбу шахарлик машхур шайхнинг хотири учун аҳолининг ҳар бириға сабабини ошкор қилмай, беш мисқолдан олтин тақсимлаб беришни буюрганлар Он Ҳазрат.

Лундаси, «Темур тузуклари»да буюк бобокалонимизнинг тақдирларида рўй берган ҳар муҳим воқеа фақат Аллоҳи Таолонинг изни-иродаси билангина содир бўлганини тасдиқловчи далиллар анча-мунча. Чунончи, бир урида дейилади: «Ўзимға кенгашдимки, «Худо битта, Унинг шериги йўқдир. Шундай бўлгач, Аллоҳи Таолонинг муқаддас мулки — Ер юзига эғалик қиладиган (қадхудо) киши ҳам битта бўлиши керак». Шу вақт (авлиёлардан ҳисобланган) Бобо Али Шох олдимға келди ва: «Ҳой Темур, Тангри Таоло буюрганки, агар ерда ва қўқда икки худо бўлса, жаҳоннинг иши бузилур», — деди. Мен унинг сўзлариға эргашдим. Куръони Мажиддан фол очсам, ўшбу қўқлуг оят чиқди: «Инно жаалнака халифатан фил ар»,

яъни «Биз сени Ер юзига халифа қилдик (Сод сураси, 26-оят). Мен буни (истиқболнинг) хайрлик ва муборак фоллари сирасига киритдим ва узларини давлат шериги билиб, менга бўйсунушни истамаган амирларни турли тадбирлар ишлатиб ўзимға итоат эттириш учун бир неча кенгаш ўтказдим».

Қисқаси, Соҳибқирон Ҳазратлари уқилмий мамлакатлардан таркиб толган ўз буюк салтанатларини барпо қилиш ва бошқаришда Худованди Каримнинг иноятидан илҳомланганлар ҳамда Сарвари Коинот Мухаммад Мустафо (С.А.В.)нинг ва аларнинг улўғвор авлодлари ҳамда саҳобаи киромадларнинг тутумлариға риоя қилганлар. «Дилимининг машриқидан кўтарилган биринчи тузук шундан иборат бўлдики, — деб марҳамат қиладилар Он Ҳазрат ўз «Тузуклари»да, — ислом динини ёйиб, Мухаммад, унга Тангрининг марҳаматлари ва саломлари бўлсин, шариатни қувватладим. Жаҳоннинг турли мамлакатлари, қатта ва кичик шахарларида ислом динини ва одамларнинг энг хайрлиси (Ҳазрати Мухаммад)нинг турғи йўллариини тарғиб этдим. Ўз салтанатини шариат билан бегаддим».

Ҳазрати Соҳибқирон умрлари давомида еттига пирға қўл берганлар ва улар билан билвосита ҳамда бевоқифа алоқа-муомалада бўлганлар, уларнинг турли соҳалару хилма-хил масалаларға оид андиша-мулоҳазалари, ўғит-насихатларида мазнавий озиқ олганлар. Бир сўз билан айтганда, Он Ҳазратнинг ислом динини жаҳон аҳлиға ёйиш ва ислом шариатини мустаҳкамлаш борасидаги хизматларини назарда тутиб, замондошлари муборак номлари ёниға Кўтбиддин нисбатини ҳам қўшиб айтганлар.

Ислом уламолари эса: «Тангри Таоло ҳар юз йилда Мухаммад, унга Тангрининг марҳаматлари ва саломлари бўлсин, диниға ривож бериш ва янгилаш учун бир кишини ислом динининг ёйувчиси ва янгиловчиси сифатида ихтиёр этади. Бу саккизинчи юз йилликда (ҳижрий йил ҳисобидаги саккизинчи аср, миллодий XV аср) Амир Соҳибқирон ислом динини жаҳон аҳлиға тарқатди. Шунинг учун бу юз йилликда Мухаммад динининг янгиловчиси шу киши бўлғай», дея фатво бердилар.

Хулласи калом, қисломий эътиқод билан исломий илму донишининг афзаллигини дилдан тўйган, ақлан англаб етган Ҳазрати Соҳибқирон ва Кўтбиддин исломни ўз ҳаёт фаолиятларининг олий мақсадиға айлантирдилар ҳамда уни шу қадар баланд кўтардиларки, бу билан Лутфуллоҳ бир сиймо макомиға эришиш шарафиға муяссар бўдилар.

Мийн Содиқ РАББОНИЙ
(Давоми келгуси сонда)

Дераза

ОЛИМПИАДАНИНГ АТЛАНТАГА ҚАЙТИШИ

Ўтган ҳафтада АҚШнинг Атланта шахрида Олимпиада ўйинлари аяқланди. Хайрон бўлманг, биз янглишганимиз йўқ. Ҳар тўрт йилда ногиронлар ўртасида ўтказиладиган ўшбу мусобақалар Параолимпиада ўйинлари деб номланади. Бу йилги мусобақаларда дунёнинг 120 мамлакатидан 3,5 минг ногирон спортчи қатнашди. Улар ҳаётда соғлом кишилардан асло кам эмасликларини исбот этишди.

НАСЛЛИ МУШУКЛАР КЎРГАЗМАСИ

Россиянинг Владимир шахридаги «Валента» хайвонот маркази томонидан мушукларнинг халқро кўргазмаси ташкил этилди. Кўргазмада нуфузли ҳакамлар ҳайъати энг қиройли ва ақлли мушукларни аниқлашди ва уларға медаллар топширилди. Шунингдек, хоҳловчилар 200-300 минг рубл эвазига зотли мушукчаларни сотиб олиш имконига ҳам эга бўлишди. Насли тоза мушукчалар эса 800 долларгача баҳоланди.

АФСУНГАРНИНГ АФСУСИ

АҚШлик машхур афсунгар Дэвид Копперфилддан омад юз ўғирган кўринади. У навбатдаги томошаға тайёрланаётган пайтида йиқилиб умуртқасини синдириб олди ва ҳозир тўшаққа михланиб ётибди. «Афсуски, маш пайтидаги арзиманган хатом туфайли шу аҳволға тушиб қолдим», дейди яна оёққа туриб кетишдан умидвор бўлган Дэвид.

17 МИЛЛИОНЛИ АЖРАЛИШ

Нихоят, Англия тахтининг вориси Чарлз ва Диана расман ажрашдилар. Чарлз собиқ ўмир йўлдошиға 17 миллион фунт стерлинг товон пули тўлайди. Диана эса «қиролича ҳазрати олиялари» деган юксак унвондан маҳрум бўлди.

ЯНА БИР БЕДАВО ДАРД

«Чикаго сан» газетасининг ёзишича, АҚШда ҳали фанга номаълум касаллик пайдо бўлган. У тана ҳароратининг юқорилиги, бўғин ва суяклардаги кучли оғриқ, инсон ташқи қиёфасининг таниб бўлмас даражада ўзгариб кетиши тарзида кечади. Ҳозир фармацевт олимлар ана шу хавфли дардға қарши шифо дориси яратиш устида бош қотиришмоқда.

ҲАМКОРЛИК

Россия ИИВининг маълумотларига қараганда, мамлакатда саккиз мингдан зиёд уюшган жиноий гуруҳ фаолият юритаётган экан. Ҳар олти гуруҳдан бири худудий ва халқро алоқаларға эга, яъни чет эллардаги ўзлари каби гуруҳлар билан ҳамкорликда иш олиб боради. Уларнинг 7 фоизи наркотиқ бизнес билан шуғулланади.

Хорижий матбуот хабарлари
асосида тайёрланди

МИЛЛИЙ ИНВЕСТИЦИЯ ФОНДИНИНГ 1996 ЙИЛ 1 ИЮЛ ҲОЛАТИДАГИ БАЛАНСИ (минг сўм ҳисобида)

АКТИВ	ПАССИВ
1. Номоддий активлар — 165.3	1. Низом жамғармаси — 14205.0
2. Асосий воситалар — 3506.0	2. Тақсимланмаган ўтган давр фойдаси — 24516.5
3. Кам баҳоли ва тез эскирувчи баҳолар — 144.8	3. Ҳисобот давридаги фойда — 61670.0
4. Дебиторлар билан ҳисоб-китоб — 901.8	4. Меҳнатга ҳақ тулаш — 117.3
5. Бошқа пул маблағлар — 1210.0	5. Социал сугурта ва таъминот — 78.3
6. Ҳисоб-китоб счёти — 14358.0	6. Бюджетдан ташқари тўловлар — 4.3
7. Газна — 3.3	7. Бюджет тўловлари — 1941.3
8. Қисқа муддатли молиявий қўйилмалар — 70304.1	
9. Шуъба корхоналар билан ҳисоб-китоб — 11934.2	
10. Ишлаб чиқариш заҳиралари — 5.2	
БАЛАНС 102532.7	БАЛАНС 102532.7

Балансдаги маълумотлар «Парк Аудит Консауд» аудиторлик фирмаси томонидан тасдиқланган, 1996 йил 12 мартда № 98 рақамли лицензия берилган.

Оила

39 ЁШДА

Тошкентлик, ўз уй-жойи бор, оиласи билан ажрашган йигит 25-40 ёшлардаги саранжом-саришта аёлни (бир фарзанди бўлса ҳам майли) умр йўлдошликка излайди.

«Оила-457» мактубларингизни кутди.

68 ЁШДА

Ўзбекман. Хотиним вафот этганига 2 йил бўлди. Ёлғиз ўзим яшайман, шахсий машинам бор. Болаларимни уйли-жойли қилганман.

Ҳали бақувват ва соғломман, буйим 172 см. 32 йил ўқитувчи ва жумладан 12 йил мактаб директори бўлиб ишлаганман. Ҳозир нафақадаман. 38 ёшдан 55 ёшгача бўлган аёл билан танишиш ниятидаман.

«Оила-458»-га деб ёзинг.

60 ЁШДА

Тошкентликман. 5 болам бор. 2 ўғил, 3 қиз. Ўғилларим мен билан бирга яшайди. Алоҳида уй-жойим бор. 48-55 ёшгача бўлган оқила бир аёл билан турмуш қуриш ниятидаман.

«Оила-459» мактубларингизни кутди.

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар Ҳамза туманидаги 155-мактаб томонидан Мирзакаримов Маҳмуд Мўминович номига 1976 йилда берилган 043963 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ШАЪРИКЛАЙМИЗ!

Ҳурматли Жасур Кумушович!

Сизни муборак 50 ёшингиз билан қизгин қутлаймиз. Маънавиятимиз ва маданиятимизни юксалтириш йўлидаги хизматларингизга ривож, оилангизга тинчлик-тотувлик ҳамда барака тилаб,

Маданият вазирлигининг истиқболни белгилаш, услубият ва аҳборот маркази ходимлари.

Ҳурматли акажонимиз Босит СОБИРОВ!

Сизни туғилган кунингиз билан чин қалбимиздан табриклаймиз. Сизга узоқ умр, барча орзу-умидларингиз рўёбга чиқишига тилакдошимиз. Доимо йўлларингиз беғубор, яхши қайфият сизга ҳамроҳ бўлсин.

Эҳтиром ила Камолхон ойнингиз, рафиқангиз Муяссархон, қизингиз Муҳаббатхон, синглингиз Ғовсияхон.

Ҳурматли Ҳабибахон НИҒМАТЖОНОВА,

Ҳафизахон ОДИЛОВА,
Дилфузахон КАБИРОВА!

Сизларни таваллуд кунингиз билан чин қалбимиздан табриклаймиз. Сизларга сиҳат-саломатлик, боқий умр тилаймиз. Доимо юзингиздан табассум аримасин, баҳорий қайфият ҳамроҳингиз бўлсин. Бахт-омад сизларга ёр бўлсин.

Яккасарой ижтимоий таъминот бўлими ходимлари

Ҳурматли дугонамиз МУЯССАРХОН!

Биз сизни таваллуд топган кунингиз билан чин дилдан муборакбод этамиз. Ҳамиша лабингиздан кулги, юзингиздан табассум аримасин.

Дугоналарингиз номидан Нодира

Абдусалом ўғли БАХТИЁРХОН!

35 ёшингиз билан қутлайман. Сизга метиндек ирода, кенг феъл, кетмас давлат, оилавий бахт ва хотиржамлик тилаб, куёвингиз.

Ҳурматли Мансуров Абдуҳолик!

Сизни неваратўйингиз билан қутлаймиз ва неварангиз Алишержонга соғлиқ, саломатлик ҳамда узоқ умр тилаймиз.

Ўзавтотранс, Ўзсовпроф ва Ўзқорақўл бирлашмалари жамоалари

Боситхон ўғли БАХТИЁРХОН!

Туғилган кунингиз муборак бўлсин. Руҳий тетиклик, меҳрингиз билан хонадонимизни обод ва кўнглимизни чоғ

этиб юринг.

Суюкли рафиқангиз.

НОДИР- БЕК!

6 ёшингиз юз ёшга қувонч-латўлсин. Ёт кўздан асраб Худо Мададкор бўлсин.

Даданг Нўмонжон, аянг Махфуза, опаларинг Нилуфар, Муқаддас.

Ҳурматли МАЪРИФЖОН ва МАВЖУДАХОН!

Сизларни 5 сентябр — таваллуд кунингиз билан қутлаймиз. Сизларга оилавий бахт, соғлиқ, фарзандларингиз камолини тилаб, дўстлар номидан Бахтиёр, Омил, Исроил

Сўнги
устун

ЕР ВА ОСМОН ҲАҚИДА

● Экваторда Ернинг сирти уни-
нг марказидан узокроқда бўлади.
Шу сабабли, экваторга яқинлаш-
ган сайин жисмларнинг оғирлиги
маълум миқдорда камаё боради.
Масалан, Москва шаҳридан йўл-
га чиққан 1600 тоннали юк поез-
ди Одессага келганда 160 килог-
раммга «озиб қолар» экан.

● Секундига 33 метр, бошқача
айтганда, соатига 200 километр
тезлик билан йўл босадиган за-
монавий автомобилларда бема-
лол Ернинг ўз ўқи атрофида
айланиш тезлигидан ўзиб кетиш
мумкин. Шуниси қизиқки, кутбдан
50 километр нарида ҳатто пиеда
киши ҳам Ернинг ана шу тезли-
гидан ўзиб кетишга қодир бўлар
экан.

● Астроном олимларнинг куза-
тишларидан маълум бўлишича,
бир вақтлар Ер юзида бир сутка
вақт 18 соатга тенг бўлган экан.
Уларнинг таъкидлашларича, яқин
келажакда сутканинг давомийли-
ги 25 соатга етиши эҳтимоли ҳам
йўқ эмас.

● Шимолий ярим шарнинг ку-
тб доирасида Куёш бир сутка да-
вомида ботмай туради. 70 гра-
дус шимолий кенгликда 65 кун,
80 градус шимолий кенгликда
134 кун, 96 градус шимолий ке-
нгликда эса 186 кун Куёш бот-
майди.

● АҚШнинг Невада штатидаги
НУЖ қўнган деб гумон қилинаёт-
ган жой текширилаётганда, қў-
лари йўқ чақалоқ топилди. НАСА
экспертларининг фикрича, кос-
мик келгиндилар айнан шу сабаб-
дан, яъни бола қўлсиз туғилгани
учун ўз фарзандларини Ерга таш-
лаб кетишган.

● Агар автомобил 800 минг ки-
лометр тезлик билан юра олган-
да борми, светафорнинг қизил
ранги ҳайдовчининг кўзига
яшил бўлиб кўринган бўлар
эди.

● Кўпчилик Ер ўз ўқи ва Куёш
атрофидагина айланади, деб
уйлайдилар. Аслида, Ер ўз йўли-
да ўн етти хилдан ортик ҳар ту-
рли ҳаракат қилади. Жумладан, Ер
ўқи бир йилда 51 секундга сил-
жийди. Ернинг прецессия, яъни
секин тебраниши туфайли ўқини-
нг шимолий учи катта доира чи-
зади. Бу жараён «атиғи» 26 минг
йил давом этади.

Ажабо!

суриштириб топиб борди. Келишган, ҳуш-
руй фаранг аёлининг ўз «ўлими»га рози
эканлигидан аввалига улар ҳайратга ту-
шишди. Авл ўз сузида қатъий туриб ол-
гандан, илтимос қилаверганидан сўнг ун-
га ёрдам беришга қарор қилишди. «Диқ-
қат билан қулоқ сол», дейишди унга қа-
била бошлиқлари, «сен эс-ҳушингдан
айрилишинг, оғир дардга чалинишинг, ҳа-
то ўлишинг ҳам мумкин, биз эса сенга
заррача ёрдам беришдан ожизмиз». Қа-
била қохинлари охираб деб аталмиш у
дунёнинг оғир синовларидан ўтиб, «ота-
боболар макони»га етиб бориши учун Эве-
лин узини қўлга олиб, фикрларини бир
ерга жамлаши, бу дунёдаги мол-мулк, қа-
риндош-уруғ сингари арзимас «майда-
чуйда»ларни буткул эсидан чиқариши ло-
зимлигини қайта-қайта ўқитдилар.

Сирли ибодат тозаланиш маросими бил-
лан бошланди. Уни аввал ёввойи гиёҳлар
дамламаси солинган илиқ сувда чумилти-
ришди, кейин оқ, енгсиз узун кийим —
«бу-бу»ни кийдиришиб, тирикликда қил-
ган барча гуноҳларини бўйнига олишини
сурадилар. «Сен энди бундан кейин янги
руҳ билан яшайсан, шунинг учун у ўтмиш-
сиз, покиза бўлиши керак», дейишди ун-
га қора танли мураббийлари. Шундан сўн-
г энг масъулиятли дақиқа ҳам етиб кел-
ди. Эвелин энди Габонда ўсадиган му-
қаддас «ибога» дарахти пўстлогидан та-
новул қилиши керак эди. Пўстлоқ ни-
ҳоятда қаттиқ, бунинг устига ута аччиқ
бўлиб, соатлаб ивитиб қўйиларкан. Шун-
дай қилинмаса, ўндан бир тишлам ёйиш
маҳол, одамни қайт қилдириб юбораркан.
Эвелин бутун иродасини ишга солиб, га-
ройиб «таом»дан татиб кўрди-ю, узини бу-
тунай галати ҳис қила бошлади...

«Аваллига танамнинг юқори қисми муз-
лаб, тошга ухшаб қолаётгандек туюлди
менга,— деб ёзади Мерсе уз китобида,—
вужудимда бир нарса ташқарига қараб
лини узини қўлга олиб, фикрларини бир
ерга жамлаши, бу дунёдаги мол-мулк, қа-
риндош-уруғ сингари арзимас «майда-
чуйда»ларни буткул эсидан чиқариши ло-
зимлигини қайта-қайта ўқитдилар.

Сирли ибодат тозаланиш маросими бил-
лан бошланди. Уни аввал ёввойи гиёҳлар
дамламаси солинган илиқ сувда чумилти-
ришди, кейин оқ, енгсиз узун кийим —
«бу-бу»ни кийдиришиб, тирикликда қил-
ган барча гуноҳларини бўйнига олишини
сурадилар. «Сен энди бундан кейин янги
руҳ билан яшайсан, шунинг учун у ўтмиш-
сиз, покиза бўлиши керак», дейишди ун-
га қора танли мураббийлари. Шундан сўн-
г энг масъулиятли дақиқа ҳам етиб кел-
ди. Эвелин энди Габонда ўсадиган му-
қаддас «ибога» дарахти пўстлогидан та-
новул қилиши керак эди. Пўстлоқ ни-
ҳоятда қаттиқ, бунинг устига ута аччиқ
бўлиб, соатлаб ивитиб қўйиларкан. Шун-
дай қилинмаса, ўндан бир тишлам ёйиш
маҳол, одамни қайт қилдириб юбораркан.
Эвелин бутун иродасини ишга солиб, га-
ройиб «таом»дан татиб кўрди-ю, узини бу-
тунай галати ҳис қила бошлади...

«Аваллига танамнинг юқори қисми муз-
лаб, тошга ухшаб қолаётгандек туюлди
менга,— деб ёзади Мерсе уз китобида,—
вужудимда бир нарса ташқарига қараб

интиларди. Кейин билсам, бу менинг бе-
чора руҳиғам экан. У чиқиб кетиш учун
жой излаган экан. Йўл топиб чиқиб ҳам
кетди шекилли, мен энди бутун борли-
гим билан галлюцинация (йўқ нарсалар-
нинг кўриниши, эшитилиши, сезили-
ши)га берила бошладим. Мен улкан гул-
лар усган богда юрардим, вақти-вақти
билан ўзим ҳам гулга айланиб қолар-
дим. Сўнг ўзимни ложада кўрдим, атро-
фимда турли хил овозлар, муסיқа ян-
гарди. Мен энди етти ухлаб тушимга
кирмаган юртлар бўйлаб кезардим, ле-
кин бу гал галлюцинация эмасди, чунки
худди ўнгимдагидек гузал табиатли, юк-
сак мезморчилик обидаларига бой ша-
харлардан ўтиб борардим. Ҳатто
Версал устидан ҳам ўчиб ўтдим
— бу шаҳар худди рекламаларда-
гидек мафункор эди. Ҳа, сизлар-
ни ишонтириб айтаманки, мени-
нг кўрганларим, худди ўнгимда
содир бўлаётганди...

... Тажриба тугаб, жасур фаранг аё-
ли узига келганида, қохин унга энди ян-
ги руҳ билан ҳаёт бошлашини айтди.
Эвелин у дунёда охириги кўрган нарсаси
— соф олтиндан қўйилган улкан юрак,
унга суз битилган, бу сузни у яхши эс-
лайди, лекин айтишга ботинолмайди.
Қохиннинг айтишича, бу суз замирида
Эвелин ҳаётининг мазмунни мужассам-
лашган. Суз замирида ахшилик яширин-
ган, деб умид қилса бўлади. Чунки Эве-
линнинг ишлари ахши кетаётибди — ки-
тоб чиқарди, Францияда ва бошқа дав-
латларда машҳур бўлди. Тажрибали тад-
қиқотчи сифатида у ўзи бошидан ке-
чирган экспериментга тайёргарлик ва
покланиш дақиқаларини видео тасмаси-
га олдириб қўйган эди. Демак, унинг
фанга садоқати, шахсий матонати ту-
ғрисида рад этиб бўлмайдиган далил-
лар мавжуддир.

Эксперимент билан қизиққан антро-
полог ҳамкасблари ҳузурида сузга чиқ-
қан Эвелин, у дунёда кўрганларини суз
билан таърифлашга ожиз эканини айта-
ди. Одамзод ҳаётининг интихоси — ўлим
туғрисида, гарчи инсоният бу ҳодиса-
ларни неча юз йиллардан бери урганиб
келаётган бўлса-да, жуда оз нарса би-
лар экан. «Мен ҳайратдан донг қотган
эдим, — дейди у, — ҳақиқатан ҳам бу
жуда мураккаб, даҳшатли, ишониб бўл-
майдиган, бизнинг тушунчаларимиздан
олис, гаройиб эди. Ниҳоят клиник ўлими
бошидан кечирган одамлар воқеа-
ларни тушунтириб гапириб беролмас-
ликлари сабабларини англагандек бўл-
дим...»

Хориж матбуоти материаллари
асосида **Мирзаали АКБАРОВ**
тайёрлади

У ДУНЁГА САЁХАТ

Франциялик антрополог олима Эве-
лин Сара Мерсе ўзининг «У дунёга саё-
ҳат» деб номланган китобини нашр эт-
тириб, шухрат қозонди. Нафақат Фран-
цияда, балки бутун Ғарбий Европада
катта шов-шувга сабаб бўлган бу ки-
тобга олиманинг гаройиб кечинмалари
— охираб деб аталмиш у дунёга қилган
«саёҳати» асос қилиб олинган.

Авалло шунга айтиб ўтиш керакки,
Эвелин Мерсе — экстрасенс ҳам эмас,
руҳлар билан «гаплашмайди» ҳам. Боз
устига, телепатияга ҳам ишонмайди. У
антропология (одамнинг келиб чиқиши,
эволюцияси, жисмоний тузилиши ва
ирқларининг пайдо бўлиши ҳақидаги фан)
соҳасининг билимдон му-
тахассиси. Шунинг учун-
ми, унинг «у дунёда бу-
либ қайтганлиги» туғриси-
даги хабарлар саратонда
ёққан қордек барчанинг
ақлини шошириб қўйди.

Хуллас, Эвелин фоний оламни бо-
қий дунё билан боғлаб турган «кү-
рик»дан ўтиб, моддий олам билан руё
уртасидаги «ёлғону рост»нинг тағига
ташга азму-қарор қилди. Хуш, бу таж-
рибасини энди у қандай утқазаркин?

Ниҳоят, қалаванинг учи топилди. Эве-
линнинг ёдига бир вақтлар қадимий
африкаликларнинг илоҳий маросимла-
ри тадқиқоти билан шугулланувчи қайси-
дир мутахассисдан эшитганлари — Га-
бонда қандайдир қабила борлиги, қа-
била қўҳна сирли ибодат — руҳни тана-
дан жудо қилиш ва яна уни жойига
қайтарга олиш қудратига эга эканлиги
туғрисидаги хотиралар келиб қолди. Ме-
рсе бу туғридаги маълумотларни ўқи-
урганиб, суриштиргандан сўнг ҳақиқа-
тан ҳам шундай қабила мавжуд эканли-
гини аниқлашга муваффақ бўлди.
Маълум бўлишича, Эвелинга ҳам қўп-
лаб олимлар ана шундай «саёҳатга» ки-
зиққанган, бироқ қурқувдан бўлса керак,
бу қабилага рўпара бўлишга журъат эти-
шолмаган экан.

Мерсе хоним эса иккилиниб утирма-
ди. «Габон қайдасан?» дея йўлга отлан-
ди. Сирли тариқат аъзолари яшайдиган
кичкинагина, кўримсиз қишлоқни сураб-

БОЛАНИНГ ЖИЛИ ЖИРИН

Кичкина қиз бугунгина дўқондан олган қўғирчоғини ойсига курсатиб деди:

— Айтинг-чи, кимнинг қизи чиройли?

— Ўзинг айт-чи?

— Албатта, сизнинг қизингизда!

Бир аёл узининг тиниб-тинчимас боласини уришиб деди: — Бу шухлигинг, гап
ўқмаслигинг билан сочимни оқартираркансан-да!

— Ундай бўлса, ойиҳон, узингиз ҳам гапта кирмайдиган бўлган экансизда!

— Нега энди?

— Бувимга қаранг, ҳамма сочлари оппоқ!

Фарида айвонда уйнаб юрарди. Унинг қоптоғи қоват тағига кириб
кетди. Фарида қоват тағига эгилиб, қоптоқни олмасдан чиқди.

— Нега қоптоғингни олмадинг? — суради ойиси.

— У ерга қоронғи тушибди, тонг отсин, оламан, — деб жавоб берди
Фарида.

Дераза қаршисидаги дарахт шохига икхита қўш келиб қўнди. Буларнинг
биттаси ота, биттаси она, дейишди болалар.

Қушлар ёнига учинчиси келди.

— Буниси оналари!

— Балки бувиларидир?

— Йўқ, бувиқўш шохдан-шохга сакраб юрмайди. Бувилари уйда нева-
ларига қараб утиради.

— Ойиҳон, нега ширин туш қуриб турганимда уйғотдингиз?

— Сенинг туш қўраётганингни мен қайқдан билай.

— Нега билмас экансиз? Ахир бирга чак-чак, конфет еб, чой ичиб
утирдик-ку!

Тўловчи: Баҳриддин ТУРҒУНОВ

Муассисларимиз:

Ўзбекистон
Республикаси
Хотин-қизлар
қўмитаси, Болалар
жамғармаси ва
«Соғлом авлод
учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош ҳомийси:

Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
уюшмаси» ассоциацияси

МАНЗИПИМИЗ:

700083, Матбуотчилар
кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-56-52, 34-86-91

Урол СОДИҚ

навбатчилик қилди

Обуна индекси - 64654

Руйхатга олиш № 33

Буюртма Г-0520 21597 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.